

Psychofarmaka

PSY 442 Speciální psychiatrie

MUDr. Jan Roubal

Klasifikace psychofarmak

- Vigilance vědomí a další kognitivní funkce:
 - + psychostimulancia, neuroprotektiva
 - - hypnotika

 - Afektivita, emotivita:
 - + anxiolytika, antidepresiva
 - - dysforika

 - Myšlení, vnímání:
 - + antipsychotika
 - - halucinogeny
-

Psychofarmaka

(léky primárně zasahující CNS a ovlivňující chorobně narušené psychické funkce)

- antipsychotika
 - antidepressiva
 - tymoprofylaktika
 - anxiolytika
 - hypnotika
 - neuroprotektiva
 - psychostimulancia
-

antipsychotika

- Příznivý účinek na psychické integrace (myšlení)
 - použití: psychotické příznaky, neklid, agitovanost, agresivita
 - indikační skupiny: schizofrenie, schizoafektivní poruchy, afektivní psychózy, organické poruchy vč. demencí, mentální retardace, poruchy osobnosti a další
 - Rozdělení:
 - Klasická antipsychotika
 - Atypická antipsychotika
-

Klasická antipsychotika

- ❑ Dobře ovlivňují pozitivní příznaky (halucinace, bludy, dezintegrace myšlení a další)
 - ❑ Malý vliv na negativní příznaky (autismus, oploštělá afektivita, apatie a další), mohou zhoršovat kognit. dysfunkci
 - ❑ Mechanismus účinku: snížení dopaminergní neurotransmise (blokáda postsynaptických D2 receptorů)
 - ❑ Např. haloperidol, chlorpromazin, chlorprothixen, perfenazin, flupentixol a další
 - ❑ Nežádoucí účinky:
 - Extrapiramidové
 - ❑ Časné (parkinsonoid, akutní dyskineze, akatizie)
 - ❑ Pozdní (tardivní dyskineze a dystonie, tardivní akatizie)
 - Neuroleptický maligní syndrom, hyperprolaktinemie, anticholinergní, antihistaminové, adrenolytické a další
-

Atypická antipsychotika

- ❑ Vyšší účinnost, lepší snášenlivost
 - ❑ Ovlivňují pozitivní i negativní symptomatiku
 - ❑ Ovlivňují nejen přenos dopaminu, ale i dalších neuromediátorů (serotonin)
 - ❑ Např. risperidon, ziprasidon, olanzapin, quetiapin
-

Antidepresiva

- ❑ Léčba pokleslé depresivní nálady, zmírnění úzkosti
 - ❑ Indikace: depresivní poruchy, dystymie, úzkostné poruchy, PTSD, PPP
 - ❑ AD odstraňují biochemickou příčinu deprese (deficit serotoninu, noradrenalinu a dopaminu)
 - ❑ Klasická antidepresiva 1. generace (amitriptylin, imipramin)
 - ❑ SSRI (citalopram, fluoxetin, sertralin), SARI, NARI (3. generace), SNRI (4. generace)
 - ❑ Inhibitory MAO
-

Tymoprofylaktika

- Stabilizátory nálady
 - Dlouhodobý účinek – snižují frekvenci a intenzitu manických, depresivních a smíšených epizod
 - Akutní účinek – antimanický, antidepresivní – bez přesmyku
 - Lithium, karbamazepin, kyselina valproová
-

Anxiolytika

- Potlačují úzkost (zvýšená tenze, fobie, strach, tréma a doprovodné somatické příznaky)
 - Klinické indikace: generalizovaná úzkostná porucha, panická porucha, fobické úzkostné poruchy, akutní reakce na stres, PTSD
 - benzodiazepinová (GABA receptory-snížení excitability buněk)
 - antagonist - flumazenil
 - riziko závislosti, abstinční sy
 - nebenzodiazepinová (buspiron, hydroxyzin)
 - jiná psychofarmaka (antidepresiva, antipsychotika)
-

Hypnotika

- ❑ Léky navozující spánek
 - ❑ I. generace (barbituráty) – obsolentní (závislost, toxicita)
 - ❑ II. generace (benzodiazepiny – nitrazepam, flunitrazepam, midazolam) – sedace, útlum, závislost, potenciace alkoholu
 - ❑ III. generace (zopiklon, zolpidem)
 - ❑ Jiná psychofarmaka: antidepresiva, antipsychotika, antihistaminika, melatonin
-

Neuroprotektiva

- ❑ Chrání neurony CNS před poškozením, zlepšují neuronální metabolismus a průtok krve mozkiem
 - ❑ Pozitivně ovlivňují kognitivní funkce (paměť, učení), vigilitu vědomí
 - ❑ Rozdělení neuroprotektiv:
 - Nootropika (piracetam) – poruchy vědomí, paměti a učení (po úrazech, intoxikacích, operacích, CMP apod.)
 - Antioxidanty (selegilin, tokoferol) – neuroprotektivní působení (Parkinsonova choroba, Alzheimerova demence)
 - Antagonisté NMDA-receptorů (memantin) – Alzh. demence
 - Centrální vazodilatancia (nicegolin, pentoxifylin) – vaskulární demence?
 - Inhibitory acetylcholinesteráz (donepezil, rivastigmin, galantamin) – Alzheimerova demence
-

Psychostimulancia

- Zvyšují nebo upravují vigilitu vědomí

 - Dvě indikace
 - Narkolepsie
 - Porucha pozornosti s hyperaktivitou

 - Riziko závislosti, zvyšování tolerance

 - Amfetamin, fenmetrazin, metylfenidát (Ritalin)
-